

Міністерство освіти і науки України
Національний університет водного господарства та
природокористування

Навчально-науковий інститут права та гуманітарних наук
Кафедра богослов'я та соціально-гуманітарних дисциплін

08-09-15М

МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ

до практичних занять та виконання самостійної роботи
з навчальної дисципліни «Актуальні проблеми медіації»
для здобувачів вищої освіти другого (магістерського) рівня
за освітньо-професійною програмою «Право»
спеціальності D8 Право
денної та заочної форми навчання

Рекомендавано науково-
методичною радою
з якості ННПГН
Протокол № 10 від 02.06.2026 р.

Рівне – 2026

Методичні вказівки до практичних завдань та самостійної роботи з навчальної дисципліни «Актуальні проблеми медіації» для здобувачів вищої освіти другого (магістерського) рівня за освітньо-професійною програмою «Право» спеціальності D8 Право галузі знань D8 бізнес, адміністрування та право, денної та заочної форми навчання [Електронне видання] / Мельничук Ю. І. Рівне : НУВГП, 2026. 40 с.

Укладач: Мельничук Ю. І., к.філос.н., доцент, доцент кафедри богослов'я та соціально-гуманітарних дисциплін.

Відповідальний за випуск: Мельничук Юлія Іванівна, к.філос.н., доцент, в.о. завідувача кафедри богослов'я та соціально-гуманітарних дисциплін.

Керівник групи забезпечення спеціальності D8 Право

Швець О. М.

ЗМІСТ

1. Передмова.....	3
2. Опис навчальної дисципліни та її структура.....	6
3. Плани практичних занять та завдання до них.....	9
4. Теми індивідуально-дослідної роботи.....	34
5. Рекомендована література.....	37

© Ю. І. Мельничук, 2026

© НУВГП, 2026

ПЕРЕДМОВА

Модернізація сучасної правової системи України та її інтеграція в європейський правовий простір вимагають від правників не лише досконалого знання матеріального та процесуального права, а й володіння альтернативними способами вирішення спорів (ADR). Серед них особливе місце посідає медіація як гнучкий, конфіденційний та ефективний інструмент врегулювання конфліктів.

Освітня компонента «Актуальні проблеми медіації» посідає важливе місце у системі професійної підготовки здобувачів вищої освіти магістерського рівня спеціальності 081 «Право». Цей курс спрямований на глибоке переосмислення класичної доктрини правосуддя та формування інноваційних підходів до захисту прав і законних інтересів фізичних та юридичних осіб.

Методичні вказівки розроблені з метою надання магістрантам орієнтирів для самостійної роботи, підготовки до практичних занять, а також виконання дослідницьких завдань.

Мета вивчення навчальної дисципліни є: формування у майбутніх магістрів права комплексної системи теоретичних знань і практичних компетентностей щодо сучасного стану, проблем та перспектив розвитку інституту медіації в Україні та світі.

Курс спрямований на те, щоб навчити здобувачів: критично оцінювати генезу та еволюцію медіаційних практик; ефективно диференціювати особливості застосування медіації у різних категоріях спорів (цивільних, господарських, корпоративних, сімейних та трудових тощо); усвідомлювати філософію та практичний інструментарій відновного правосуддя; інтегрувати високі етичні стандарти правничої професії у процедури альтернативного вирішення спорів.

Зрештою, вивчення дисципліни має на меті розвинути аналітичне та критичне мислення, навички стратегічної комунікації, аргументації та креативного пошуку взаємовигідних рішень, що є основою готовності до успішної юридичної та медіаторської практики.

Для досягнення поставленої мети під час вивчення дисципліни передбачено вирішення таких завдань:

- теоретико-методологічні: поглибити та систематизувати знання про концептуальні засади, принципи та правову природу медіації, а також проаналізувати тенденції розвитку профільного законодавства;
- правозастосовні (галузеві): дослідити специфіку та виробити алгоритми реалізації медіаційних процедур у межах цивільних, господарських, сімейних, трудових та корпоративних правовідносин, відновного правосуддя тощо;
- аналітичні: розвинути здатність критично аналізувати сучасні правові доктрини, судово-юридичну практику та міжнародний досвід правового регулювання медіації;
- прикладні: сформувати стійкі навички ефективної комунікації, керування емоційним фоном конфлікту, ведення переговорів та фасилітації діалогу між сторонами спору;
- деонтологічні: забезпечити внутрішнє засвоєння стандартів професійної етики, незалежності, неупередженості та відповідальності правника (медіатора) під час врегулювання конфліктів.

Компетентності:

ЗК1 - Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК4 - Здатність до адаптації та дій в новій ситуації.

ЗК6 - Здатність генерувати нові ідеї (креативність).

ЗК7- Здатність приймати обґрунтовані рішення.

ЗК8 - Здатність спілкуватись із представниками інших професійних груп різного рівня (з експертами з інших галузей знань/ видів економічної діяльності)

СК4 - Здатність оцінювати взаємодію міжнародного права та міжнародних правових систем із правовою системою України.

СК5 - Здатність використовувати сучасні правові доктрини та принципи у правотворчості та в процесі застосування інститутів публічного і приватного права, а також кримінальної юстиції.

СК8 - Здатність застосовувати медіацію та інші правові інструменти альтернативного позасудового розгляду та вирішення правових спорів.

СК9 - Здатність застосовувати міждисциплінарний підхід в оцінці правових явищ та правозастосовній діяльності.

СК10 - Здатність ухвалювати рішення у ситуаціях, що вимагають системного, логічного та функціонального тлумачення норм права, а також розуміння особливостей практики їх застосування.

СК11 - Здатність критично оцінювати ефективність представництва і захисту прав, свобод та інтересів клієнтів.

СК12 - Здатність розвивати та утверджувати етичні стандарти правничої діяльності , стандарти професійної незалежності та відповідальності правника.

Програмні результати навчання:

РН1 - Оцінювати природу та характер суспільних процесів і явищ, і виявляти розуміння меж та механізмів їх правового регулювання.

РН6 - Обґрунтовано формулювати свою правову позицію, вміти опонувати, оцінювати докази та наводити переконливі аргументи.

РН7 - Дискутувати зі складних правових проблем, пропонувати і обґрунтовувати варіанти їх розв'язання.

PH9 - Генерувати нові ідеї та використовувати сучасні технології у наданні правничих послуг.

PH13 - Аналізувати та оцінювати практику застосування окремих правових інститутів.

PH17 - Інтегрувати необхідні знання та розв'язувати складні задачі правозастосування різних сферах професійної діяльності.

1. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ ТА ЇЇ СТРУКТУРА

1.1. Тематика практичних занять

№	Назва теми	К-сть годин, д.ф.н.	К-сть годин, з.ф.н
1	Тема 1. Загальні положення та сучасні тенденції розвитку медіації	-	-
2	Тема 2. Історія та еволюція інституту медіації.	2	2
3	Тема 3. Медіація у цивільних та господарських спорах	2	1
4	Тема 4. Медіація у корпоративних конфліктах	2	1
5	Тема 5. Медіація у сімейних спорах	2	1
6	Тема 6. Медіація у трудових спорах	2	1
7	Тема 7. Відновне правосуддя	2	1
8	Тема 8. Етичні стандарти медіації	2	1
	Всього	14	8

1.2. Порядок оцінювання програмних результатів навчання

Контроль знань здобувачів вищої освіти проводиться в усній та/або письмовій та в комп'ютерній формах і оцінюється в межах 100 балів (до 60 балів поточна складова оцінювання та до 40 балів за сумою двох модулів по модульній складовій оцінювання).

Здобувач вищої освіти набирає бали за виконання певних навчальних завдань (виконання практичної, самостійної роботи, опитування за матеріалом, тощо) в межах тем навчальної дисципліни.

Для отримання заліку з даної навчальної дисципліни, здобувачу вищої освіти потрібно набрати більше або рівне 60 балів, за сумою усіх видів навчальних завдань, відповідно до складових оцінювання.

Критерії оцінювання

Основні критерії, що характеризують рівень компетентності здобувача вищої освіти при оцінюванні результатів поточного та підсумкового контролів з навчальної дисципліни: виконання всіх видів навчальної роботи, що передбачені силабусом; глибина і характер знань навчального матеріалу за змістом навчальної дисципліни, що міститься в основних та додаткових рекомендованих літературних джерелах; вміння аналізувати явища, що вивчаються, у їх взаємозв'язку і розвитку; характер відповідей на поставлені питання (чіткість, лаконічність, логічність, послідовність тощо); вміння застосовувати теоретичні положення під час розв'язання практичних задач; вміння аналізувати достовірність одержаних результатів; своєчасність виконання; дотримання вимог до оформлення.

Критерії оцінювання практичних завдань (у % від кількості балів, виділених на завдання із заокругленням до цілого числа):

0% – завдання не виконано;

40% – завдання виконано частково та містить суттєві помилки методичного або розрахункового характеру, порушені терміни виконання та вимоги до оформлення;

60% – завдання виконано повністю, але містить суттєві помилки, порушені терміни виконання та вимоги до оформлення;

80% – завдання виконано повністю і вчасно, проте містить окремі несуттєві недоліки (висновки, оформлення тощо);

100% – завдання виконано правильно, вчасно і без зауважень.

Критерії оцінювання ситуаційних вправ та інших завдань творчого характеру* (% від кількості балів, виділених на завдання із заокругленням до цілого числа):

0% – завдання не виконано;

40% – завдання виконано частково, висновки не аргументовані і не конкретні, звіт підготовлено недбало, порушені терміни виконання;

60% – завдання виконано повністю, висновки містять окремі недоліки, судження здобувача вищої освіти недостатньо аргументовані, звіт підготовлено з незначним відхиленням від вимог до термінів та оформлення;

80% – завдання виконано повністю і вчасно, проте містить окремі несуттєві недоліки не системного характеру;

100% – завдання виконано правильно, вчасно і без зауважень.

*у разі колективного виконання завдань передбачається розподіл балів між виконавцями

Підсумкова складова оцінювання передбачає складання двох модульних контролів у тестовій формі на навчальній платформі Moodle через Центр незалежного оцінювання НУВГП. Кожен модуль включає завдання множинного вибору, які поділяються на три рівні складності: достатній рівень (запитання з однією правильною відповіддю із п'яти запропонованих варіантів), вище достатнього (запитання із

декількома правильними відповідями із п'яти запропонованих варіантів), високого рівня складності (ситуативні завдання).

2. ПЛАНИ ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ

Змістовий модуль 1.

Тема 1. Загальні положення та сучасні тенденції розвитку медіації

План:

1. Правова природа медіації як альтернативного способу вирішення спорів (ADR).
2. Відмінність медіації від інших способів альтернативного вирішення спорів.
3. Основні принципи медіації.
4. Правовий статус медіатора в Україні: права, обов'язки, гарантії діяльності та відповідальність.
5. Особливості застосування Закону України «Про медіацію» в сучасних умовах.
6. Тенденції диджиталізації: онлайн-медіація (ODR), використання штучного інтелекту в конфліктології: переваги та ризики.

Поняття до теми: *медіація, принципи медіації, альтернативне вирішення спорів (ADR), сучасні моделі медіації, виклики розвитку*

Питання для самоконтролю:

1. Дайте визначення поняттю «медіація».
2. Назвіть ключові засади та принципи медіації.
3. Охарактеризуйте сучасні тенденції розвитку медіації.
4. Окресліть сучасні виклики розвитку медіації в Україні?
5. Як медіація інтегрується у правову систему України?
6. Чим відрізняється роль медіатора від ролі судді або арбітра щодо прийняття рішення у справі?
7. Які існують імперативні обмеження щодо застосування

медіації в Україні?

8. Що означає принцип «добровільності» медіації для кожної зі сторін та самого медіатора?
9. Які правові наслідки має порушення принципу конфіденційності медіатором?

Творчі завдання:

1. Дискусійна панель:
  - 1.1. Підготуйте аргументи «за» і «проти» запровадження обов'язкової медіації у цивільних спорах.
  - 1.2. Розділіться на підгрупи, та: перша підгрупа аргументує доцільність запровадження в Україні моделі обов'язкової досудової медіації (за прикладом окремих країн ЄС) для розвантаження судів; друга підгрупа доводить, що примус нівелює сутність медіації та порушує право на доступ до правосуддя.
2. Напишіть есе-аналіз: «Медіація як інструмент правової культури сучасного суспільства».
3. Проблемний кейс: Клієнт звернувся до адвоката із запитом врегулювати конфлікт через медіацію, але інша сторона перебуває за кордоном і наполягає на спілкуванні виключно через месенджери асинхронно. Розробіть алгоритм дій медіатора щодо забезпечення принципу конфіденційності та ідентифікації сторін в умовах повністю дистанційного ODR-процесу.

Методичні поради до теми:

Під час опрацювання загальних положень медіації магістрантам необхідно фокусуватися на розумінні відмінностей медіації від класичного судочинства та інших форм альтернативного вирішення спорів (ADR). Особливу увагу слід приділити правовому статусу медіатора, межах його відповідальності та практичній реалізації імперативних принципів добровільності й

конфіденційності. Оскільки тема передбачає дискусію щодо сучасних тенденцій, студентам важливо проаналізувати виклики та переваги цифровізації (онлайн-медіації), навчитися розрізняти суто юридичні позиції сторін від їхніх реальних психологічних та економічних інтересів, а також обґрунтувати власну позицію щодо перспектив запровадження обов'язкової досудової медіації в Україні.

Література до теми:

1. Озерський І. В. Актуальні проблеми медіації в юрисдикційному процесі України : навч. посіб. Миколаїв : Вид-во ЧНУ ім. Петра Могили, 2020. 248 с. URL: <https://files.znu.edu.ua/files/Bibliobooks/Inshi82/0062157.pdf>.
2. Медіація у професійній діяльності юриста : підручник. За ред. Н. Крестовської, Л. Романадзе. Одеса, 2019. 456 с.
3. Медіація в роботі юриста. Курс лекцій : навч. посіб. / за ред. О. Кармази, Т. Федоренко. Київ : Університет «Україна», 2026. 240 с.
4. Зер Х. Зміна об'єктива: новий погляд на злочин та правосуддя. К. : «Пульсари», 2004. 224 с.
5. Лагутіна І. В. Форми захисту трудових прав працівників : монографія. Одеська юридична академія. Одеса, 2008. 160 с.
6. Лазор В. В. Правове регулювання трудових спорів, конфліктів і порядок їх вирішення на сучасному етапі : монографія. Луганськ, 2004. 289 с.
7. Настанови з належної практики застосування Гаазької конвенції про цивільно-правові аспекти міжнародного викрадення дітей 25 жовтня 1980 URL: <https://assets.hcch.net/docs/53302537-eedd-4c25-a4aa-6120e90f8bc8.pdf>
8. Науково-практичний коментар до Закону України «Про медіацію». К. : Видавництво РАЦЮ, 2024. 100 с.

9. Про медіацію: Закон України від 16.11.2021 р.

10. Model Law on International Commercial Mediation and International Settlement Agreements Resulting from Mediation (UNCITRAL, 2018).

11. Медіація в Україні: теорія та практика : монографія / Н. А. Мазаракі ; Інститут законодавства Верховної Ради України. Київ : Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 2018. 276 с.

Тема 2. Історія та еволюція інституту медіації

План

1. Витоки примирювальних процедур: традиційні інститути вирішення спорів у стародавніх культурах та звичасвому праві.
2. Становлення сучасної моделі медіації у ХХ столітті (досвід США, Великої Британії та країн континентальної Європи).
3. Сінгапурська конвенція про медіацію (2018) та її вплив на транскордонне визнання угод.
4. Етапи розвитку та інституціоналізації медіації в Україні до та після ухвалення профільного закону.

Поняття до теми: *історичні витоки медіації, етапи становлення, моделі медіації, культурні та правові традиції, міжнародний досвід*

Питання для самоконтролю:

1. Назвіть основні етапи розвитку медіації.
2. Порівняйте історичні моделі медіації у різних країнах.
3. Визначте чинники, що впливали на формування медіації.
4. Які історичні передумови зумовили «кризу правосуддя» у США в 1970-х роках та поштовх до розвитку ADR?
5. У чому полягає історичне значення Директиви

2008/52/ЕС Європейського Парламенту та Ради щодо медіації?

6. Які примирювальні інститути існували в українському традиційному праві (наприклад, за часів Руської Правди чи Гетьманщини)?

Практичні та творчі завдання:

1. Хронологічна таблиця:
  - 1.1. Побудуйте хронологічну таблицю розвитку медіації у світі.
  - 1.2. Побудуйте хронологічну таблицю розвитку медіації в Україні.
  - 1.3. Скласти порівняльну хронологічну таблицю розвитку інституту медіації у Світі та. Україні, виділивши ключові віхи, нормативні акти та міжнародні договори.
2. Підготуйте презентацію «Еволюція медіації: від традиційних практик до сучасних моделей».
3. Напишіть есе: «Чи можна вважати медіацію продуктом культурної традиції чи універсальним правовим інструментом?»
4. Аналітична записка. Проаналізуйте текст Сінгапурської конвенції. Підготуйте виступ на тему: «Чому Сінгапурська конвенція копіює логіку Нью-Йоркської конвенції про визнання арбітражних рішень, і чи зможе медіація повністю витіснити комерційний арбітраж у міжнародному бізнесі?».

Методичні поради до теми:

При вивчення даної теми варто застосовувати порівняльно-правовий та ретроспективний методи аналізу для відстеження еволюції примирювальних процедур від звичаєвого права до сучасних міжнародних стандартів. Працюючи над хронологічною таблицею та презентацією, студенти мають сфокусуватися на ключових історичних точках зламу (наприклад, кризі правосуддя в США у 1970-х

роках або ухваленні Директиви ЄС 2008/52/ЄС), які зумовили інституціоналізацію ADR у світі. Ключовим аналітичним завданням у межах цієї теми є дослідження передумов та наслідків ухвалення Сінгапурської конвенції про медіацію, тому магістрантам необхідно чітко з'ясувати, як цей міжнародний документ трансформує транскордонне визнання медіаційних угод та як він впливає на конкуренцію медіації з міжнародним комерційним арбітражем.

Література до теми:

1. Конвенція Організації Об'єднаних Націй про міжнародні угоди про врегулювання, досягнуті за результатами медіації (Сінгапурська конвенція про медіацію) від 20.12.2018 р. (ратифікована Україною Законом № 1965-ІХ від 16.12.2021 р.).
2. Directive 2008/52/EC of the European Parliament and of the Council of 21 May 2008 on certain aspects of mediation in civil and commercial matters.
3. Коваль Ф. І. Історія розвитку альтернативного вирішення спорів: світовий досвід та українські реалії. *Часопис цивілістики*. 2023. Вип. 48. С. 33–39.
4. Роджерс Н., Борд С. Посібник з медіації: Світовий досвід та еволюція доктрини ADR. (Пер. з англ.). Київ : Юрінком Інтер, 2020. 280 с.
5. Маляренко В. Т., Войтюк І. А. Відновлювальне правосуддя: можливості запровадження в Україні. *Бюлетень Міністерства юстиції України*. №8. 2004.
6. Лагутіна І. В. *Форми захисту трудових прав працівників* : монографія. Одеська юридична академія. Одеса, 2008. 160 с.
7. Горещький О. Медіація: Український досвід і європейський вимір. ІА «Українська Правда». 2026. 233 с.
8. Озерський І. В. *Актуальні проблеми медіації в юрисдикційному процесі України* : навч. посіб. Миколаїв : Вид-во ЧНУ ім. Петра Могили, 2020. 248 с. URL: <https://files.znu.edu.ua/files/Bibliobooks/Inshi82/0062157.pdf>

9. Медіація у професійній діяльності юриста : підручник / за ред. Н. Крестовської, Л. Романадзе. Одеса, 2019. 456 с.
10. Альтернативне вирішення цивільно-правових спорів / за редакцією Н. Ю. Голубєвої. Одеса, 2020. 344 с.
11. Альтернативні способи вирішення спорів / за заг. ред. Ю. Д. Притики. Харків : Право, 2019. 264 с.
12. Григоренко Л. Медіація в Україні. Мистецтво мирного вирішення спорів. Центр учбової літератури, 2026
13. Медіація в роботі юриста. Курс лекцій : навч. посіб. / за ред. О. Кармази, Т. Федоренко. Київ : Університет «Україна», 2026. 240 с.
14. Рахліс В. Л., Павленко О. О. Переговори і медіація : підручник для підготовки професійного переговорника. Гельветика, 2021. 344 с.

Тема 3. Медіація у цивільних та господарських спорах

План

1. Процедура медіації у цивільних спорах.
2. Особливості медіації у господарських конфліктах
3. Критерії «медіабельності» цивільних та господарських спорів: як правнику визначити, що справу варто передати на медіацію.
4. Особливості взаємодії суду та медіатора в цивільному та господарському процесах (зупинення провадження, залишення позову без розгляду).
5. Специфіка господарської медіації: баланс комерційного інтересу, збереження ділової репутації та тривалих партнерських відносин.
6. Процесуальний статус угоди за результатами медіації: механізми її примусового виконання, затвердження судом як мирової угоди.

Поняття до теми: *цивільні спори, господарські конфлікти,*

судова практика, інструменти медіатора, переваги та недоліки медіації

Питання для самоконтролю:

1. Визначте переваги та недоліки медіації у порівнянні з судовим розглядом.
2. Які інструменти використовує медіатор у врегулюванні приватноправових спорів?
3. У яких випадках доцільно застосовувати медіацію у цивільних спорах?
4. Як судова практика впливає на розвиток медіації?
5. Впродовж якого процесуального строку суд може за клопотанням сторін зупинити провадження у справі для проведення медіації в ЦПК та ГПК України?
6. Чи може медіатор бути допитаний як свідок у судовому засіданні щодо обставин, які стали йому відомі під час медіації в цивільному спорі?
7. Які ризики несе бізнес у разі невиконання угоди, досягнутої за результатами медіації, якщо вона не була затверджена судом?

Практичні та творчі завдання:

1. Розробіть модель кейсу цивільного спору та запропонуйте алгоритм його вирішення через медіацію.
2. Практичний кейс (наприклад): Між ТОВ «Альфа» (постачальник) та ПрАТ «Бета» (покупець) виник спір через затримку оплати товару на суму 2 млн грн у зв'язку з форс-мажорними обставинами (блекаут). Постачальник вже подав позов до господарського суду про стягнення боргу, пені та штрафів. Покупець готовий платити тіло боргу, але частинами, і не хоче втрачати контрагента. Завдання для студентів: Скласти проєкт клопотання до господарського суду про зупинення провадження для проведення медіації. Розписати

алгоритм подальших дій.

3. Підготуйте аргументовану позицію щодо доцільності медіації у господарських спорах.

Методичні поради до теми:

Розглядаючи специфіку медіації у цивільних та господарських спорах майбутніх правників потрібно здійснювати аналіз між медіаційним процесом та нормами ЦПК і ГПК України. Здобувачі освіти повинні навчитися визначати критерії «медіабельності» конкретного цивільно-правового чи комерційного спору, а також розуміти процесуальний алгоритм: від підготовки клопотання про зупинення судового провадження до юридичного супроводу затвердження результатів медіації у формі мирової угоди.

Література до теми:

1. Цивільний процесуальний кодекс України (статті щодо зупинення провадження, врегулювання спору за участю судді та укладення мирової угоди).
2. Господарський процесуальний кодекс України (положення щодо альтернативного врегулювання спорів).
3. Медіація у цивільних і господарських справах. URL: <https://www.pravojustice.eu/storage/app/uploads/public/665/6ed/572/6656ed57254ad024270741.pdf>
4. Измайлова Н. В. Комерційна медіація як інструмент збереження стабільності бізнес-відносин в умовах форс-мажору. *Господарське право і процес*. 2024. № 3. С. 12–19.
5. Медіація як спосіб вирішення приватно- та публічно-правових спорів : матеріали Міжнар. наук.-практ. конф. (м. Дніпро, 30 листоп. 2021 р.). Дніпро : Дніпроп. держ. ун-т внутр. справ, 2022. 352 с.
6. Озерський І. В. Актуальні проблеми медіації в юрисдикційному процесі України : навч. посіб. Миколаїв : Вид-во ЧНУ ім. Петра Могили, 2020. 248 с. URL:

<https://files.znu.edu.ua/files/Bibliobooks/Inshi82/0062157.pdf>

7. Медіація у професійній діяльності юриста : підручник / за ред. Н. Крестовської, Л. Романадзе. Одеса, 2019. 456 с.
8. Альтернативне вирішення цивільно-правових спорів / за редакцією Н. Ю. Голубевої. Одеса, 2020. 344 с.
9. Альтернативні способи вирішення спорів / за заг. ред. Ю. Д. Притики. Харків : Право, 2019. 264 с.
10. Григоренко Л. Медіація в Україні. Мистецтво мирного вирішення спорів. Центр учбової літератури.2026
11. Медіація в роботі юриста. Курс лекцій : навч. посіб. / за ред. О. Кармази, Т. Федоренко. Київ : Університет «Україна», 2026. 240 с.
12. Маляренко В. Т., Войтюк І. А. Відновлювальне правосуддя: можливості запровадження в Україні. *Бюлетень Міністерства юстиції України*. №8. 2004.
13. Лагутіна І. В. Форми захисту трудових прав працівників : монографія / Одеська юридична академія. Одеса, 2008. 160 с.
14. Лазор В. В. Правове регулювання трудових спорів, конфліктів і порядок їх вирішення на сучасному етапі : монографія. Луганськ, 2004. 289 с.

Тема 4. Медіація у корпоративних конфліктах

План:

1. Медіація у корпоративних конфліктах: характеристика.
2. Класифікація корпоративних конфліктів та специфіка застосування медіації.
3. Медіація на стадії укладання корпоративного договору як превентивний інструмент.
4. Проблема забезпечення конфіденційності в корпоративній медіації за умови високого публічного інтересу чи вимог щодо розкриття інформації акціонерними товариствами.

Поняття до теми: *корпоративні конфлікти, корпоративне*

управління, акціонери, етичні стандарти медіатора, міжнародні практики

Питання для самоконтролю:

1. Як медіація може сприяти врегулюванню суперечок між акціонерами та керівництвом?
2. Які ризики та переваги застосування медіації у корпоративному управлінні?
3. Які міжнародні практики корпоративної медіації є найбільш ефективними?
4. Назвіть приклади корпоративних конфліктів, де застосування медіації було успішним.
5. Охарактеризуйте етичні стандарти медіатора у корпоративних спорах.
6. Що таке ситуація "глухий кут" в управлінні товариством і чому судовий процес зазвичай не здатний її ефективно вирішити?
7. Хто виступає сторонами у медіації, якщо конфлікт виник між директором компанії та її наглядовою радою?

Творчі завдання

1. Підготуйте аналітичну доповідь «Медіація як інструмент корпоративної культури».
2. Практичне завдання: Два партнери (50% на 50% часток у статутному капіталі успішної ІТ-компанії) повністю розійшлися в поглядах на стратегію розвитку: один хоче продати компанію іноземному інвестору, інший - масштабувати бізнес самостійно за рахунок кредитів. Робота компанії паралізована, оскільки жодне рішення загальних зборів не може бути ухвалене. Завдання для студентів: Виступаючи в ролі медіатора, прописати алгоритм дій.

Методичні поради до теми:

Опрацювання теми корпоративних конфліктів вимагає від

студентів розуміння складної внутрішньої архітектури юридичних осіб та специфіки деонтологічних викликів, пов'язаних із захистом конфіденційності в умовах публічного інтересу. Працюючи над проблемними завданнями, магістранти мають опанувати інструменти медіації

Література до теми:

1. Про товариства з обмеженою та додатковою відповідальністю: Закон України від 06.02.2018 р. № 2275-VIII (статті щодо корпоративних договорів).
2. Про акціонерні товариства: Закон України від 27.07.2022 р. № 2465-IX.
3. Актуальна судова практика у корпоративних спорах. URL: https://supreme.court.gov.ua/userfiles/media/new_folder_for_uploads/supreme/2023_present/Kibenko_Corp_spori.pdf
4. Сліпченко А. В. Корпоративний договір як інструмент превентивної медіації в акціонерних товариствах. *Підприємництво, господарство і право*. 2024. № 1. С. 56–62.
5. Озерський І. В. Актуальні проблеми медіації в юрисдикційному процесі України : навч. посіб Миколаїв : Видво ЧНУ ім. Петра Могили, 2020. 248 с. URL: <https://files.znu.edu.ua/files/Bibliobooks/Inshi82/0062157.pdf>
6. Медіація у професійній діяльності юриста : підручник / за ред. Н. Крестовської, Л. Романадзе. Одеса, 2019. 456 с.
7. Альтернативне вирішення цивільно-правових спорів / за редакцією Н. Ю. Голубєвої. Одеса, 2020. 344 с.
8. Рахліс В. Л., Павленко О. О. Переговори і медіація : підручник для підготовки професійного переговорника. Гельветика. 2021. 344 с.
9. Зер Х. Зміна об'єктива: новий погляд на злочин та правосуддя. К. : «Пульсари», 2004. 224 с.
10. Маляренко В. Т., Войтюк І. А. Відновлювальне правосуддя: можливості запровадження в Україні. *Бюлетень Міністерства юстиції України*. №8. 2004.

11. Лагутіна І. В. *Форми захисту трудових прав працівників* : монографія / Одеська юридична академія. Одеса, 2008. 160 с.
12. Лазор В. В. *Правове регулювання трудових спорів, конфліктів і порядок їх вирішення на сучасному етапі* : монографія. Луганськ, 2004. 289 с.
13. Верховний Суд. URL: <http://www.scourt.gov.ua>.
14. Єдиний державний реєстр судових рішень. URL: <http://www.reyestr.court.gov.ua>.

Змістовий модуль 2.

Тема 5. Медіація у сімейних спорах

План

1. Сімейні конфлікти: характеристика.
2. Особливості визначення «медіабельності» сімейних спорів.
3. Участь та захист інтересів дитини у сімейній медіації.
4. Міжнародні стандарти сімейної медіації.
4. Медіація при розлученні: розподіл майна, визначення місця проживання дитини та аліментних зобов'язань.
5. Правовий статус медіаційної угоди.

Поняття до теми: *сімейний конфлікт, ко-медіація, емоційний афект, інтереси дитини, залучення дитини до медіації, медіація при розлученні, аліментні зобов'язання, майновий поділ.*

Питання для самоконтролю:

1. Яка роль ко-медіації у сімейних спорах?
2. Як медіатор повинен діяти, якщо під час сесії виявилися ознаки психологічного чи економічного насильства в сім'ї?
3. Чи може медіаційна угода між батьками щодо утримання дитини напряму подаватися до органів ДВС (нотаріальне посвідчення)?

Практичні, творчі завдання:

1. Аналітичне. Мета завдання: Розвинути навички «професійного зору» медіатора, навчитися ідентифікувати емоційні пастки (афект) та аналізувати вербальні й невербальні маркери поведінки сторін у сімейному конфлікті. Завдання для студента: перегляньте запропонований викладачем фрагмент художнього фільму, що демонструє затяжний сімейний конфлікт на стадії розлучення (наприклад, ключові сцени суперечок із фільму «Шлюбна історія»(2019) або класичного фільму «Крамер проти Крамера» (1979)) та підготуйте аналітичний звіт (до 3 сторінок), у якому дайте відповіді на такі питання:
  1. Аналіз ескалації: Опишіть природу сімейного конфлікту персонажів. На якій стадії ескалації вони перебувають? Які деструктивні комунікативні моделі (звинувачення, маніпуляції, захисна агресія) вони використовують?
  2. Діагностика позицій та інтересів: Чітко виділіть юридичні та емоційні позиції кожного з героїв (що вони декларують) та їхні справжні інтереси й потреби (чого вони насправді бояться і прагнуть, але не кажуть у голос).
  3. Інтервенція медіатора: Уявіть, що ці герої прийшли до вас на сесію у стані глибокого емоційного афекту. Напишіть пряму мову (скрипт вашого виступу), які саме техніки медіації (рефреймінг, валідацію емоцій, відкриті запитання) ви б застосували, щоб зупинити крик у кабінеті та перевести розмову в конструктивне русло.
2. Розробка інформаційного буклета для клієнтів «Розлучення без війни». Мета: навчитися перекладати складні юридичні поняття та процедури сімейної медіації на просту, зрозумілу та емпатичну мову для звичайних громадян, які перебувають у стані стресу. Суть завдання: уявіть, що ви відкриваєте власну юридично-медіаторську практику. Створіть текстовий макет або графічний прототип (у графічному редакторі за бажанням) інформаційного буклета чи гайда для сімейних пар, які

планують розлучення. Буклет повинен містити такі обов'язкові блоки:

«Чому суд - це не завжди вихід?» (Порівняння тривалості, вартості та психологічних наслідків судового процесу проти медіації).

«Етичні табу для батьків» (Короткі поради, як поводитися з дитиною під час розлучення, засновані на принципах сімейної медіації).

Рубрика «Часті питання»: Дайте відповіді на 3 головні страхи клієнтів: «А якщо мій чоловік/дружина збреше під час медіації?», «Чи має силу папір, який ми підпишемо без судді?», «Що робити, якщо ми не зможемо домовитися?».

Методичні рекомендації

Вивчення сімейної медіації вимагає від магістрантів трансформації суто формально-юридичного підходу у міждисциплінарний, де правові норми Сімейного кодексу України поєднуються з основами психології конфлікту. Студентам необхідно навчитися розмежовувати юридичні претензії подружжя від їхнього психологічного афекту, опанувати специфіку складання «батьківських планів» та чітко засвоїти межі застосування медіації.

Література до теми:

1. Медіація у професійній діяльності юриста : підручник / за ред. Н. Крестовської, Л. Романадзе. Одеса, 2019. 456 с.
2. Альтернативне вирішення цивільно-правових спорів / за редакцією Н. Ю. Голубевої. Одеса, 2020. 344 с.
3. Альтернативні способи вирішення спорів / за заг. ред. Ю. Д. Притики. Харків : Право, 2019. 264 с.
4. Григоренко Л. Медіація в Україні. Мистецтво мирного вирішення спорів. Центр учбової літератури, 2026
5. Медіація в роботі юриста. Курс лекцій : навч. посіб. / за ред. О. Кармази, Т. Федоренко. Київ : Університет «Україна», 2026.

240 с.

6. Зер Х. Зміна об'єктива: новий погляд на злочин та правосуддя. К. : «Пульсари», 2004. 224 с.
7. Лагутіна І. В. Форми захисту трудових прав працівників : монографія / Одеська юридична академія. Одеса, 2008. 160 с.
8. Лазор В. В. Правове регулювання трудових спорів, конфліктів і порядок їх вирішення на сучасному етапі : монографія. Луганськ, 2004. 289 с.
9. Коротюк О. В. Документи медіатора: збірник зразків документів : практичний посібник. 2024. 198 с.
10. Сімейний кодекс України.

Тема 6. Медіація у трудових спорах

План

1. Колективні та індивідуальні трудові спори: можливості та межі застосування медіації.
2. Співвідношення діяльності медіатора та КТС (комісій по трудових спорах)
3. Національної служби посередництва і примирення.
4. Проблема нерівності сторін у трудовому конфлікті («роботодавець - працівник»): інструменти вирівнювання балансу сил медіатором.
5. Медіація у спорах про звільнення, поновлення на роботі та відшкодування моральної шкоди.

Поняття до теми: *індивідуальний трудовий спір, колективний трудовий спір (конфлікт), дисбаланс сил у трудових відносинах, вирівнювання балансу сил, кокус (індивідуальна сесія), мобінг (цькування), Національна служба посередництва і примирення (НСПП), комісія по трудових спорах (КТС), угода про припинення трудових відносин.*

Питання для самоконтролю:

1. Які існують строки звернення до медіації у трудових спорах з огляду на скорочені строки позовної давності в КЗпП?
2. Хто фінансує процедуру медіації в індивідуальному трудовому спорі, щоб забезпечити нейтральність медіатора?
3. Чи є медіаційна угода підставою для внесення записів до трудової книжки працівника (наприклад, зміна підстави звільнення)?

Практичні, творчі завдання:

1. Створіть «Дорожню карту взаємодії» (у вигляді тексту або структурно-логічної схеми) для великого промислового підприємства (де діє КТС та є загроза виникнення колективного трудового спору через затримку виплати премій профспілці). Ваш проєкт має містити відповіді на такі практичні блоки: А. Блок «КТС та Медіатор»: Пропишіть покроковий алгоритм - на якому етапі Комісія по трудових спорах (КТС) може рекомендувати сторонам медіацію? Як діяти, якщо заява працівника вже лежить в КТС, але сторони пішли до медіатора (що відбувається з 10-денним строком розгляду спору в КТС)? Б. Блок «НСПП та медіація»: Опишіть специфіку залучення незалежного медіатора до вирішення колективного трудового спору. Чим роль приватного медіатора відрізнятиметься від ролі примирної комісії або трудового арбітражу, що створюються за участі Національної служби посередництва і примирення (НСПП)? В. Юридичний конструктор угод: Напишіть розділ методички для роботодавців: як правильно відобразити результати трудової медіації в документах підприємства. Запропонуйте формулювання для наказу по

підприємству та тексту Мірової угоди, якщо сторони домовилися про «зміну формулювання причин звільнення» (наприклад, замість «за порушення дисципліни» на «за угодою сторін») та виплату компенсації за моральну шкоду.

2. Аналіз кейсу. Викладач надає вам декілька кейсів для аналізу до проведення практичного заняття.

Література до теми

1. Кодекс законів про працю України (глава XV «Трудові спори»).
2. Про порядок вирішення колективних трудових спорів (конфліктів): Закон України від 03.03.1998 р. № 137/98-ВР.
3. Галкіна Н. М Медіація як альтернативний спосіб вирішення індивідуальних трудових спорів. *Юридичний науковий електронний журнал*. № 12/2022. С. 222–225.
4. Медіація у професійній діяльності юриста : підручник / за ред. Н. Крестовської, Л. Романадзе. Одеса, 2019. 456 с.
5. Альтернативне вирішення цивільно-правових спорів / за редакцією Н. Ю. Голубєвої. Одеса, 2020. 344 с.
6. Малярєнко В. Т., Войтюк І. А. Відновлювальне правосуддя: можливості запровадження в Україні. *Бюлетень Міністерства юстиції України*. №8. 2004.
7. Лагутіна І. В. Форми захисту трудових прав працівників : монографія / Одеська юридична академія. Одеса, 2008. 160 с.
8. Лазор В. В. Правове регулювання трудових спорів, конфліктів і порядок їх вирішення на сучасному етапі : монографія. Луганськ, 2004. 289 с.
9. Коротюк О. В. Документи медіатора: збірник зразків документів. Практичний посібник. 2024. 198 с.

Тема 7. Відновне правосуддя

План

1. Концепція відновного правосуддя: філософія, принципи та відмінності від традиційного правосуддя.
2. Програми примирення потерпілих та правопорушників (VOM -Victim-Offender Mediation): структура та етапи.
3. Особливості застосування відновних практик у кримінальних провадженнях щодо неповнолітніх.
4. Особливості реалізації програми «Програма відновлення для неповнолітніх, які є підозрюваними у вчиненні кримінального правопорушення».
5. Правові підстави та процесуальні наслідки успішної медіації у кримінальному процесі (звільнення від кримінальної відповідальності, пом'якшення покарання, угода про примирення в ЦПК).

Поняття до теми: *відновне правосуддя (Restorative Justice), каральне (ретрибутивне) правосуддя, програми примирення потерпілих та правопорушників (VOM), віктимізація, вторинна віктимізація, ресоціалізація, правопорушення неповнолітніх, угода про примирення у кримінальному процесі, Програма відновлення для неповнолітніх.*

Питання для самоконтролю:

1. У кримінальних правопорушеннях якої тяжкості закон дозволяє звільнення від відповідальності у зв'язку з примиренням із потерпілим?
2. Чим відрізняється роль медіатора від ролі прокурора або слідчого під час укладання угоди про примирення?
3. Що таке «вторинна віктимізація» і як медіатор може її запобігти під час зустрічі потерпілого з правопорушником?
4. Яка роль пробації при ресоціалізації неповнолітнього?

Практичні, творчі завдання:

1. Аналіз кейсій. Опрацюйте Єдиний державний реєстр судових рішень та відшукайте приклади справ де була застосована програма відновного правосуддя.
2. Візуалізуйте алгоритм застосування в Україні «Програма відновлення для неповнолітніх, які є підозрюваними у вчиненні кримінального правопорушення».
3. Експертна оцінка: Проаналізуйте ситуацію та дайте відповіді на питання: 1)правовий аналіз підстав: Чи відповідає цей кейс формальним критеріям участі у Програмі відновлення для неповнолітніх (з урахуванням чинного Наказу Мін'юсту та Офісу Генерального прокурора)? Зверніть увагу на ступінь тяжкості злочину (ч. 4 ст. 185 КК) та подумайте, які існують законодавчі колізії між суворою кваліфікацією крадіжок у час війни та гуманістичною метою відновного правосуддя; 2) процесуальний алгоритм: Пропишіть покрокову карту руху кримінального провадження у разі успішного проходження програми Андрієм. На які статті КК та КПК України (наприклад, ст. 45, ст. 46, ст. 48 КК) має посилатися прокурор у своєму клопотанні до суду? 3) альтернативне рішення: Що відбуватиметься з провадженням, якщо адміністрація супермаркету відмовиться від примирення, але підліток виконає всі інші виховні та ресоціалізаційні заходи? Які процесуальні альтернативи існують у кримінальному праві України для таких випадків?

Фабула кейсу: 16-річний Андрій разом із повнолітнім другом у нічний час викрав із супермаркету товарів на суму 4000 грн. З огляду на правовий режим воєнного стану, дії кваліфіковано за ч. 4 ст. 185 КК України (крадіжка, вчинена в умовах воєнного стану, що є тяжким злочином і передбачає позбавлення волі від 5 до 8 років). Андрій раніше не був судимий, повністю визнав провину. Захисник підлітка наполягає на залученні його до Програми

відновлення для неповнолітніх, які є підозрюваними у вчиненні кримінального правопорушення.

Методичні поради до теми:

Вивчення цієї теми вимагає від здобувачів філософського та кримінально-процесуального переосмислення завдань судочинства - переходу від каральної юстиції до відновної, де фокус зміщується на зцілення травми потерпілого та ресоціалізацію правопорушника. Магістранти повинні розібратися у процедурі реалізації відновної практики (зокрема, на базі чинних пілотних проєктів для неповнолітніх), навчитися оцінювати добровільність згоди потерпілого без ризику його вторинної віктимізації та юридично грамотно співвідносити результати відновної зустрічі з інститутами кримінального процесу (звільнення від відповідальності, угода про примирення).

Література до теми:

1. Кримінальний та Кримінальний процесуальний кодекси України (статті щодо звільнення від відповідальності у зв'язку з примиренням, угод про примирення).
2. Про запровадження та реалізацію пілотного проєкту щодо імплементації міжнародних стандартів правосуддя, дружнього до дитини, у практичну діяльність. Наказ від 01.06.2023 № 150/445/2077/5/187
3. Про реалізацію пілотного проєкту «Програма відновного правосуддя за участю неповнолітніх, які є підозрюваними, обвинуваченими у вчиненні кримінального правопорушення». Наказ від 22.07.2024 № 2176/5/501/176
4. Зер Х. Зміна об'єктива: новий погляд на злочин та правосуддя. К. : «Пульсари», 2004. 224 с.
5. Маляренко В. Т., Войтюк І. А. Відновлювальне правосуддя: можливості запровадження в Україні. *Бюлетень Міністерства юстиції України*. №8. 2004.

6. Нестор Н. Запровадження медіації в кримінальному процесі України: проблеми теорії та практики : монографія. Вид-во «Алерта». 182 с.
7. Науково-практичний коментар до Закону України «Про медіацію». К. : РАЦІО, 2024. 100 с.
8. Озерський І. В. Актуальні проблеми медіації в юрисдикційному процесі України : навч. посіб. Миколаїв : Вид-во ЧНУ ім. Петра Могили, 2020. 248 с. URL: <https://files.znu.edu.ua/files/Bibliobooks/Inshi82/0062157.pdf>
9. Медіація у професійній діяльності юриста : підручник / за ред. Н. Крестовської, Л. Романадзе. Одеса, 2019. 456 с.
10. Верховний Суд. URL: <http://www.scourt.gov.ua>.
11. Єдиний державний реєстр судових рішень. URL: <http://www.reyestr.court.gov.ua>.
12. Рекомендація № R (99) 19 Комітету Міністрів Ради Європи державами-членам щодо медіації в кримінальних справах.
13. Токійські правила (1990).
14. Рекомендація Комітету Міністрів Ради Європи CM/Rec(2018)8.
15. Пекінські правила (1985).
16. Основні принципи застосування програм відновного правосуддя у кримінальних справах (Резолюція ЕКОСОП 2000/14).
17. Гірник А. М., Горова А. О. Соціальна робота і програми відновного правосуддя: теорія та практика : навчальний посібник. К. : Видавець Захаренко В.О., 2009. 216 с.
18. Посібник з програм відновного правосуддя. URL: https://www.unicef.org/ukraine/ukr/1Uvenal_Const.indd.pdf.
19. Про європейські правила щодо застосування громадських санкцій та заходів: рекомендації Рада Європи № R (92) 16 Комітету міністрів державам-членам від 19.10.1992 р. URL: http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_047.
20. Про місце жертв злочинів у кримінальному судочинстві: Основоположне рішення Ради Європейського союзу

2001/220/ЖНА від 15 березня 2001 р. URL: https://issuu.com/uccg/docs/16_fr_decision_ukr

21. Землянська В. Відновне правосуддя в кримінальному процесі України : посібник. К. : Видавець Захаренко В. О., 2008. 200 с.

22. Про пробацію: Закон України від 05.02.2015 р. № 160-VIII. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/160-19>.

23. Прокопенко Н. М. Гуманізація кримінального судочинства шляхом розвитку елементів служби пробації та реалізації програм примирення потерпілих та правопорушників : методичні матеріали; авт.-упоряд.: А. О. Горова, Н. М. Прокопенко, Д. В. Ягунов. К. : Укр. центр порозуміння, Міжнар. фонд «Відродження», 2007. 64 с.

Тема 8. Етичні стандарти медіації

План

1. Кодекси етики медіаторів (Європейський кодекс поведінки медіаторів, Національні стандарти): порівняльний аналіз.
2. Конфлікт інтересів у діяльності медіатора: ознаки, порядок декларування та наслідки виявлення.
3. Нейтральність та неупередженість як основа довіри до процедури: як діяти, коли внутрішні переконання медіатора суперечать позиції сторони.
4. Межі конфіденційності: етична дилема між таємницею медіації та обов'язком повідомити про готування до тяжкого злочину.
5. Реклама та маркетинг медіаційних послуг: етичні обмеження для правників-медіаторів.
6. Етика онлайн-медіації (ODR): специфіка забезпечення принципів конфіденційності, добровільності та рівності сторін у віртуальному просторі.

Поняття до теми: *професійна етика медіатора, Європейський*

кодекс поведінки медіаторів, деонтологія правника, конфлікт інтересів, декларування конфлікту інтересів, межі конфіденційності, добросовісність, етична дилема, рекламування медіаційних послуг.

Питання/завдання для самоконтролю:

1. Чи може медіатор консультувати одну зі сторін як адвокат після того, як процедура медіації завершилася безрезультатно?
2. Яка різниця між «нейтральністю» (щодо результату) та «неупередженістю» (щодо сторін) медіатора?
3. Як медіатор може технічно та етично забезпечити таємницю «цифрового кокусу» (окремої онлайн-кімнати з однією зі сторін)?

Практичні, творчі завдання:

1. Теми для підготовки тез (доповідей): наприклад, на теми «Проблема залучення адвокатів сторін до медіації: помічники чи деструктивний елемент?», «Етичні аспекти використання AI-асистентів у формуванні тексту медіаційної угоди». (Можливі і інші теми за узгодженням із викладачем).
2. Кейс-дилема «Прихована правда»: Під час індивідуальної сесії (кокусу) у цивільній справі про поділ майна Чоловік зізнається медіатору, що він приховав рахунок у закордонному банку, про який Дружина не знає, і просить медіатора зберегти це в таємниці, посилаючись на принцип конфіденційності. Завдання: Проаналізуйте ситуацію з позиції етики. Чи є тут конфлікт між принципом конфіденційності та принципом добросовісності? Опишіть алгоритм дій медіатора в цій ситуації.

Методичні поради до теми:

Завершальна тема курсу має деонтологічний характер і покликана сформулювати у магістрантів стійкий внутрішній

«компас» професійної відповідальності. Студентам у процесі індивідуального аналізу кейсів необхідно усвідомити, що професійна етика медіатора не є абстрактною категорією, а виступає головним гарантом легітимності процедури. Особливу увагу слід приділити розв'язанню складних практичних дилем, де стикаються між собою базові принципи (наприклад, абсолютна конфіденційність кокусy проти обов'язку протидіяти зловживанню правами чи приховуванню злочинів), та чітко розмежувати професійні ролі, усвідомивши повну неможливість поєднання функцій юридичного радника (адвоката) однієї зі сторін та нейтрального медіатора в одному процесі.

Література до теми:

1. Європейський кодекс поведінки медіаторів (European Code of Conduct for Mediators).
2. Кодекс етики медіатора НАМУ (Національної асоціації медіаторів України).
3. Озерський І. В. Актуальні проблеми медіації в юрисдикційному процесі України : навч. посіб. Миколаїв : Вид-во ЧНУ ім. Петра Могили, 2020. 248 с. URL: <https://files.znu.edu.ua/files/Bibliobooks/Inshi82/0062157.pdf>
4. Медіація у професійній діяльності юриста : підручник / за ред. Н. Крестовської, Л. Романадзе. Одеса, 2019. 456 с.
5. Альтернативне вирішення цивільно-правових спорів / за редакцією Н. Ю. Голубевої. Одеса, 2020. 344 с.
6. Альтернативні способи вирішення спорів / за заг. ред. Ю. Д. Притики. Харків : Право, 2019. 264 с.
7. Григоренко Л. Медіація в Україні. Мистецтво мирного вирішення спорів. Центр учбової літератури. 2026
8. Медіація в роботі юриста. Курс лекцій : навч. посіб. / за ред. О. Кармази, Т. Федоренко. Київ : Університет «Україна», 2026. 240 с.

9. Адвокат та медіація / Г. Гаро, А. Зернова, Г. Єременко, Р. Коваль, С. Погоріла, В. Поліщук, О. Помазановська, Л. Романадзе, М. Саєнко, В. Ситюк. Х. : ФАКТОР-МЕДІА, 2022. 112 с.

10. Науково-практичний коментар до Закону України «Про медіацію». К. : РАЦІО, 2024. 100 с.

11. Медіація в Україні в воєнний та повоєнний час. URL: [https://www.mediation-help.com/wp-content/uploads/2024/06/2.-](https://www.mediation-help.com/wp-content/uploads/2024/06/2.-j4a_post_war_mediation_needs_assessment_report_ukr.pdf)

[j4a_post_war_mediation_needs_assessment_report_ukr.pdf](https://www.mediation-help.com/wp-content/uploads/2024/06/2.-j4a_post_war_mediation_needs_assessment_report_ukr.pdf)

12. Європейський кодекс поведінки медіаторів. URL: <https://www.mediation-help.com/wp-content/uploads/2024/06/%D1%94vropejskij-kodeks-povedinki-mediatoriv.pdf>

13. Кодекс професійної етики медіатора. URL: <https://www.mediation-help.com/wp-content/uploads/2024/06/kodeks-profesijno%D1%97-etiki-mediatora.pdf>

Теми індивідуально-дослідної роботи

Вимоги:

1. *Загальні:* робота виконується у письмовій формі (есе, дослідницьке повідомлення, аналітичний огляд); обсяг: 3-12 сторінок друкованого тексту (шрифт Times New Roman, 14, інтервал 1,5); мова викладу: українська, чітка, логічна, без плагіату; обов'язкове використання наукових джерел (не менше 10), включно з міжнародними документами та національними кодексами.
2. *Структура роботи:* титульна сторінка (назва теми, ПІБ студента, група, викладач); вступ (актуальність теми, мета та завдання роботи); основна частина (теоретичний аналіз ключових понять; огляд нормативних документів (міжнародних та національних); практичні приклади,

кейси, судова практика, власні висновки та критичні оцінки); висновки (узагальнення результатів, пропозиції); список використаних джерел (оформлений за стандартами).

Орієнтовні теми

1. Імплементация європейського досвіду обов'язкової досудової медіації в правову систему України: теоретико-практичні аспекти та ризики.
2. Міжнародно-правовий вимір Сінгапурської конвенції про медіацію як альтернативи комерційному арбітражу в транскордонних спорах.
3. Проблеми виконавчої сили угод, досягнутих за результатами медіації: порівняльний аналіз національного законодавства та міжнародних стандартів.
4. Правовий аспекти онлайн-медіації (ODR): забезпечення конфіденційності та верифікації суб'єктів у цифровому середовищі.
5. Колізії правового статусу медіатора в Україні: баланс професійних прав, гарантій діяльності та цивільно-правової відповідальності.
6. Процесуальні аспекти взаємодії суду та медіатора в цивільному судочинстві України: проблеми обчислення строків та зупинення провадження.
7. Врегулювання спору за участю судді vs. класична медіація: процесуальне співвідношення, межі розмежування та колізії поєднання ролей.
8. Науково-методологічні критерії визначення «медіабельності» комерційних спорів у практиці господарських судів України.
9. Особливості та правова ефективність комерційної медіації в умовах дії обставин непереборної сили (форс-

мажору) та правового режиму воєнного стану.

10. Медіаційне застереження у господарських договорах: матеріально-правові механізми конструювання та процесуальні наслідки його недотримання.

11. Правові інструменти захисту комерційної таємниці та інсайдерської інформації в процедурах корпоративної медіації.

12. Адаптація та правове регулювання міжнародних захисних інструментів (типу Russian Roulette, Texas Shoot-Out) у корпоративній медіації в Україні.

13. Особливості медіаційного врегулювання сімейних спорів при розлученні.

14. Юридична специфіка інституту ко-медіації у спорах щодо захисту інтересів дитини.

15. Методи та правові засоби подолання дисбалансу сил у медіації індивідуальних трудових спорів.

16. Правовий та деонтологічний потенціал медіації у сфері запобігання та врегулювання конфліктів, пов'язаних із мобінгом на робочому місці.

17. Оцінка нормативно-правового забезпечення та ефективності Програми відновлення для неповнолітніх, які є підозрюваними у вчиненні кримінального правопорушення.

18. Процесуальне співвідношення медіації та інституту угоди про примирення у кримінальному провадженні України.

19. Захист прав потерпілого у програмах відновного правосуддя: правові та психолого-деонтологічні методи запобігання вторинній віктимізації.

20. Теоретичні та прикладні етичні дилеми в професійній діяльності правника-медіатора.

21. Конфлікт інтересів у діяльності медіатора: правові критерії виявлення, процедура декларування та

юридичні наслідки порушення етичних стандартів.

22. Медіація у сфері інтелектуальної власності: особливості врегулювання спорів щодо авторських прав, торговельних марок та патентів у цифрову епоху.

23. Специфіка застосування медіації в медичному праві: врегулювання конфліктів у системі «лікар - пацієнт - заклад охорони здоров'я».

24. Екологічна медіація та її роль у вирішенні публічно-правових спорів: міжнародний досвід та перспективи для України в контексті фіксації екоциду.

25. Правова відповідальність медіатора за порушення цифрової етики та витік персональних даних під час ODR-процедур.

26. Медіація в діяльності БЕБ та ін.

* За узгодженням із викладачем здобувач освіти може обрати іншу тему індивідуально-дослідної роботи.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА:

Основна література:

1. Озерський І. В. Актуальні проблеми медіації в юрисдикційному процесі України : навч. посіб. Миколаїв : Вид-во ЧНУ ім. Петра Могили, 2020. 248 с. URL: <https://files.znu.edu.ua/files/Bibliobooks/Inshi82/0062157.pdf>
2. Медіація у професійній діяльності юриста : підручник. За ред. Н. Крестовської, Л. Романадзе. Одеса, 2019. 456 с.
3. Альтернативне вирішення цивільно-правових спорів / за редакцією Н. Ю. Голубевої. Одеса: 2020, 344 с.
4. Альтернативні способи вирішення спорів / за заг. ред. Ю. Д. Притики. Харків : Право, 2019. 264 с.
5. Григоренко Л. Медіація в Україні. Мистецтво мирного вирішення спорів. Центр учбової літератури. 2026

6. Медіація в роботі юриста. Курс лекцій : навч. посіб. / за ред. О. Кармази, Т. Федоренко. Київ : Університет «Україна», 2026. 240 с.
7. Рахліс В. Л., Павленко О. О. Переговори і медіація: підручник для підготовки професійного переговорника. Гельветика. 2021. 344с.

Допоміжна література:

1. Зер Х. Зміна об'єктива: новий погляд на злочин та правосуддя. К. : «Пульсари», 2004. 224 с.
2. Маляренко В. Т., Войтюк І. А. Відновлювальне правосуддя: можливості запровадження в Україні. *Бюлетень Міністерства юстиції України*. №8. 2004.
3. Лагутіна І. В. Форми захисту трудових прав працівників : монографія. Одеська юридична академія. Одеса, 2008. 160 с.
4. Лазор В. В. Правове регулювання трудових спорів, конфліктів і порядок їх вирішення на сучасному етапі : монографія. Луганськ, 2004. 289 с.
5. Нестор Н. Запровадження медіації в кримінальному процесі України: проблеми теорії та практики : монографія. Вид-во «Алерта». 182 с.
6. Адвокат та медіація / Г. Гаро, А. Зернова, Г. Єременко, Р. Коваль, С. Погоріла, В. Поліщук, О. Помазановська, Л. Романадзе, М. Саєнко, В. Ситюк. Х. : ФАКТОР-МЕДІА, 2022. 112 с.
7. Настанови з належної практики застосування Гаазької конвенції про цивільно-правові аспекти міжнародного викрадення дітей 25 жовтня 1980. URL: <https://assets.hcch.net/docs/53302537-eedd-4c25-a4aa-6120e90f8bc8.pdf>
8. Науково-практичний коментар до Закону України «Про медіацію». К. : РАЦІО, 2024. 100 с.

9. Медіація в Україні в воєнний та повоєнний час. URL: https://www.mediation-help.com/wp-content/uploads/2024/06/2.-j4a_post_war_mediation_needs_assessment_report_ukr.pdf
  10. Дорожня карта впровадження присудової медіації в Україні. URL: <https://www.mediation-help.com/wp-content/uploads/2024/06/dorozhnya-karta.pdf>
  11. Горецький О. Медіація: Український досвід і європейський вимір. ІА «Українська Правда», 2026. 233 с.
  12. Коротюк О. В. Документи медіатора : збірник зразків документів. Практичний посібник. 2024. 198 с.
  13. Настанови з належної практики застосування Гаазької конвенції про цивільно-правові аспекти міжнародного викрадення дітей 25 жовтня 1980 URL: <https://assets.hcch.net/docs/53302537-eedd-4c25-a4aa-6120e90f8bc8.pdf>
  14. Науково-практичний коментар до Закону України «Про медіацію». К. : Видавництво РАЦІО, 2024. 100 с.
  15. Європейський кодекс поведінки медіаторів. URL: <https://www.mediation-help.com/wp-content/uploads/2024/06/%D1%94vropejskij-kodeks-povedinki-mediatoriv.pdf>
  16. Кодекс професійної етики медіатора. URL: <https://www.mediation-help.com/wp-content/uploads/2024/06/kodeks-profesijno%D1%97-etiki-mediatora.pdf>
- та ін.

Інформаційні ресурси в Інтернет

1. Верховний Суд. URL: <http://www.scourt.gov.ua>.
2. Єдиний державний реєстр судових рішень. URL: <http://www.reyestr.court.gov.ua>.
3. Digital repository of National University of Water And Environmental Engineering. URL: <http://ep3.nuwm.edu.ua>

4. Офіційний портал Верховної Ради України. URL: <https://www.rada.gov.ua/>
5. Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського. URL: <http://www.nbuv.gov.ua/>.
6. Електронна бібліотека ННІПГН. URL: https://drive.google.com/drive/folders/19_LEbqQbdpLpVZG1NEfcmVbFpFa9pF3E?usp=sharing